

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczy-utca 808. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hova az előfizetési penzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI AR:

Félévre 3 frt.

Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„Székely Hirlap“

Politikai, társadalmi- és a maros-vásárhelyi „Jogász-Egylet“ közlönyének

V-ik évfolyama IV-ik évnegyedére.

Előfizetési díj: okt.—decz. évnegyedre 1 frt 50 kr. o. é.

Az előfizetési díj, legezélszerűbben postai utalvánnyal, a „Székely Hirlap“ kiadó hivatalának Maros-Vásárhelyre, küldendő.

A maros-vásárhelyi jogász-egylet folyó okt. hó 23-án, azaz csütörtökön délután 3¹/₂ órakor a királyitábla épületében rendes ülést tart, mikor is tárgyalás alá kerül:

a 2-ik szakosztály véleményes határozata a debreczeni ügyvédegyletnek a közjegyzőkről és jegyzői díjakról szóló törvényjavaslatokra tett észrevételei tárgyában. Előadó Illyés Károly ur.

Az egylet összes tagjai ezen rendes ülésen való szíves megjelenésére ezennel fölkérnek.

Maros-Vásárhelytt, 1873. okt. 15-én.

Br. Apór Károly,
jogász-egyleti elnök.

Dr. Soos Kálmán,
jogász egyleti titkár.

Maros-Vásárhely, október 21.

A jövő hét végén nevezetes gyülekezésnek lesz színhelye városunk. E bércezes haza minden irányból idegen és ismerős arcokat látandunk városunkba seregelní. Az ismerős arcok a különböző egyházmegyék esperesei, jegyzői, kiket megszoktunk volt itt-ott, váltogatva a haza különböző pontjain együtt látni, az ugynevezett „synodusok“ alkalmával. Most nem synodusra, de az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlésére seregelnék. Az idegen arcok új tagok, képviselői a protestáns népnek a közgyűlésen.

Ismeretes olvasóink előtt, mikép az erdélyi reformatus status a közelebbi években nagy átalakuláson, gyökeres reformon ment keresztül. A mi a hazai történelemben emlékeztetéssé teszi ez átalakulást ez az, hogy minden belső forrongás nélkül, a legbékésebb egyetértéssel lön végrehajtvá. Igazgatásában az eddig inkább aristokratikusnak nevezhető rendszer, melyszerint statusunk előkelői, nagygyai kezében volt központosítva az ügyeire való befolyás, ma már demokratizálva változott át, az önkormányzás teljesebb formáját öltötte magára. A rendszernek, melyet megdöntöttünk, tagadhatatlanul nagyérdemei vannak a multban. Vallásunk, csecsemő korában, midőn bölcsőjét oly hatalmas, engesztelhetetlen elenség állta körül, menthetetlenül elvesz, ha az erősek, nagyok és hatalmasak nem védelmezik, erőnek csak erőt lehet szembe tenni, ez pedig

nagygyainknál volt. Alig van hazánkban ref. egyház, mely nem a nagyok buzgóságának, adományának köszönheti lételet. Lesz-e ily áldásos, ily üdvözítő az új rendszer? oly kérdés, melyre csak a jövődő felelhet határozottan. Csak annyit mondhatunk, hogy az új rendszer, két éves élete után erőteljes ficzónak mutatkozik, ha fejlődésében nem lesz gátolva, ha nem lesz eltöltve a szabad levegőtől: éppé, egészségesse fejlődhetik. Nagy érdeme ez új rendszernek, hogy eltörölte egyházunk kormányzásában a két házat: a consistoriumot és synodust, melyek veszedelmes kétféjűséggel fenyegették statusunkat, statusunknak az új szervezet szerint csak egy háza van: az évi közgyűlésben mindkettő össze van olvasztva. Itt intéztetnek el minden beléletéhez tartozó dolgok; itt nyernek papjelölteink végérvényes kiküldetést; itt választatnak meg iskoláinkhoz a tanárok, intéztetnek el a házassági s más peres ügyek, s a mi mindezek koronája: itt hozatnak a statusunk fennállására szükséges kor- és célszerű törvények, a miért e gyűlés az erdélyi reformatusok országgyűlésének is nevezethetnek.

A székely főváros lön e törvényhozó gyűlés idei székhelyéül kinézve, mely — a mint tudva van — nov. 2-án fogja kezdetét venni.

Polgártársaink nem lehetnek közönyösök e megtiszteltetéssel szemben, azt a vendégszeretetet, melyet a néhai synodusokkal, valahányszor ránk került a sor, annyiszor éreztettünk: nem tagadhatjuk meg a tekintélyben, hatalomban megnövekedett törvényhozó gyűléstől sem. Polgármesterünk kezét fogva egyházunk érdemes gondnokával, gondoskodni fognak, s előre egy kis programmot készitendnek, hogy miben és mi által mutakozzék e vendégszeretet. Egyházhiveinknek meg kell mutatni, hogy daczára a nem igen kedvező időeknek, kebelünkben a legszebb polgári erénynek, a vendégszeretetnek nem hervadtak el levelei.

Észrevételek telekkönyvi intézményünk felett.

(Folytatás.)

Ha az állam nem kötelezné a feleket arra, hogy ügyleteiket jogcselekmény minőségével lássák el, ugy csupán tényre volna szükség, s ha a pusztá tény jogcselekményül elfogadható lenne, nem lenne biztos tulajdon, megszűnne a hitel, de volna a helyett ezer és ezer jogbonnyodalom; a jogtalanság karcra lenne fölhíva a jog ellen, s e chaos kevés idő múlva azon primitív állapotba vezetné vissza az emberiséget, melyben volt, midőn jogok szerzésére a kar ereje tekintetett a legmegdönthetlenebb czimnek.

De már, ha a formálítások ki nem kerülhetők is, mi szükség volt azokat egygyel szaporítani, s a formás írásbeli szerződés mellé még azt is megkivánni, hogy az nyilvánkönyvileg kitüntessék — fogják talán némelyek kérdeni?

Részünkről tagadjuk, mintha az 1848. előtti formások a telekkönyvi intézmény behozatalával egygyel szaporítottak volna. Azon alakítások, melyek 1848 előtt a jogszerzés és átruházáskor szükségesek voltak, a telek-

könyvi intézmény behozatala által nem szaporítottak, hanem inkább egyszerűsítve lettek. Hajdan egy örök eladás szabályszerű megkötésére mindennek előtti intévényezés, tehát bírói beavatkozás, aztán a szerződés közpecsét alatti kiadatására hitelhatósági személyek közbejötté, végül a királyi jóváhagyás kieszközlése volt szükséges; ma a formás írásbeli szerződésen túl csupán az ügylet telekkönyvi kitüntetését kell kieszközölni, s a jogszerzés és átváltoztási művelet befejeztetett.

De ne feledjük azt sem el, miszerint az államnak, a magánjogtól eltekintve — politikailag is főfontosságu két dologra kell figyelmét különösen kiterjesztene, s e két dolog: a tulajdon biztosítása és a közhitel.

Különböző államokban majd ezt, majd amazt tarták főbb fontosságúnak, s a mint meggyőződésük hozta magával, itt hitel, amott pedig telekkönyveket készítettek, hogy az előttük, a kettő közül fontosabbnak látszó dolgot annál inkább biztosithassák.

Majd az ingatlanokat foglalták nyilvánkönyvbe, annak megjelölésével, hogy azok, kit illetnek tulajdoni jogon? ugy készítve el szoros értelemben vett telekkönyvet; s elvül mondák ki, miszerint a tulajdonos ez ingatlanokra való jogának átruházása, megváltoztatása, csupán azon esetben tekintethetik érvényesnek, ha a kérdéses változás a telekkönyvben kitüntettetik, t. i. hogy a tulajdon jog azt és pedig oly mérv- és minőségben illeti, ki mint tulajdonos bekebelezve van, — következésképp azon jóhiszemű szerző, ki valamely ingatlant a tulajdonosul bekebelezettől megszerzett, a szerzés jogcselekmények telekkönyvi bekeleztetése után, egy harmadik — korább be nem jegyzett — által tulajdon jogában meg nem támadható.

Vagy nem készítettek telekkönyveket, hanem a hitel biztosítására pusztán hitelkönyvet nyitottak, melyekbe a jezálogilag terhelni kívánt ingatlanok is fölvétettek ugyan, de egyedül azon czélzattal, hogy így a bejegyzett követelés alapját nem egyszersmind jelzálogi tárgyul felvett ingatlan birtokosának tulajdonjoga is nyilvántartassék. Ezen államokban — min például Bajorországban is — elvül mondatott ki, hogy a nyilvánkönyvbeni bejegyzés nem igazolja ugy a birtokosul fölvettnek tulajdon jogát egy be nem jegyzett tulajdoni jogos igénylővel szemben s következkésképp ő erre nézve joggal megtámadható, de az egyszer megszerzett zálogjog, a jelzálogi fedezetet képező ingatlanokról még azon esetben sem lenne letörölthetető, ha a korábbi birtokosul jegyzett kitörülhetésével, az újabb — tulajdon jogát a jelzálog nyeres időpontját megelőző időről leszármaztató birtokos jegyeztetnek be; — s rendszerrel azon kifogással, hogy az illető az ingatlan teher alatt állásáról tudomással nem birt, élni nem lehetett, s kártalanítási kereset csak a kitörölt egyén vagy jogutodai ellen volt indítható.

Hogy az ily módon biztosíttatni kívánt tulajdon és zálogjog közül, melyik a fontosabb? az nem tartozik a dolog keretébe; az, hogy mindegyik fő fontosságu, s mindegyik megérdemli, hogy az állam róla különösebben gondoskodjék, s ezt majd minden európai állam egymással versenyre kelve teszi is, a mennyiben az illető államok törvényhozása felismervén a módot, mely által a hitel s biztos tulajdonjog, a visszaélésektől leginkább megóvathatik, mindenütt hitelkönyveket sietnek fölláttítani.

Mi — mint korábbi cikkünkben is érintők — több, mint egy évtizede bíránk ily intézménnyel, s még is a mi nagyon sajtáságos, nem tudjuk, vagy legalább közölünk egy nagy rész nem akarja megérteni, hogy az anyyi éven keresztül főnállott nyilvánkönyvi intézmény, minő tulajdonsággal bír, hogy valjon azok hitel- és telekkönyvek a szó tulajdonképi értelmében véve, vagy csak pusztán oly nyilvánkönyvek, melyek sem a tulajdonjogot, se a zálogot nem biztosítják oly határozottan, mint biztosítanak, ha hitelkönyvek volnának?!

* * *

Fentebbiek előrebocsátása után megkísértjük nézeteinket nyilvánkönyveinkre vonatkozólag közölni, s igen óhajtanók, ha ahhoz szakértőink közül valaki fáradságot venne magának hozzászólni.

Meg vagyunk győződve, mikép nyilvánkönyveink mindenekelőtt telekkönyvek, s hogy következkésképp azok a bejegyzett tulajdonjoggal teljesen és tökéletesen biztosítják.

Tudjuk, hogy ezen állítás ellenében legelőször is azt fogják fölhozni, miszerint nem áll, mintha a nyilvánkönyveink a tulajdonjogra nézve teljes hitelt érdemlőnek tekintethetnének, — mintha azok a tulajdonjog kiteljesítéséről kezeskedhetnének, mert sok eset van, melyekben a tényleges tulajdonos különbözik a telekkönyvitől s ily esetekben nagyon sajtáságos lenne röviden kimondani, hogy a tulajdonos az, ki ilyenül a telekkönyvben kitüntetve van.

Válaszolunk azonban ez ellenvetésekre.

Azon körülménynek, hogy egy ingatlan telekkönyvileg kitüntetett tulajdonosa különbözik attól, ki azt tényleges birtokosi hiszembe birlalja, általában két oka lehet.

Vagy a telekkönyvek készítése alkalmával már eredetileg tévesen történt a felvétel, vagy a telekkönyvek fennállása óta változott a ténylegesség, mely változás azonban telekkönyvileg kitüntetve nem lett — azon harmadik ok, mely egy örökség átvételének elmulasztásából látszik eredni, itt helyet nem foglalhat, mert hiszen az örökös birtokjogára vonatkozólag nem különbözö személy az örökhagyótól, mit az is bizonyít, hogy csupán ugyanazonosságot köteles igazolni jogelődének telekkönyvi jogai átvétele tekintetéből.

Ha a telekkönyvileg tulajdonosul jelzett, a tényleges birlatától az első ok folytán különbözik; azaz, ha a telekkönyv eredetileg tévesen lett felvéve, annak, ki e körülményt beigazolni képes, az eredetileg tévesen tulajdonosul fölvevő ellenében, ki a birtokot tényleg nem birlalta s ahhoz különben czime nincs, kiigazítási keresettel élhet, de nem egy újabb szerző ellenében, ki a tulajdonos a telekkönyvbe vetett bizalommal megvásárlás s t. könyvileg magára ruháztatta.

Mert igaz ugyan, hogy az ált. polg. törv. könyv. 1467. §-a s a telekkönyvi rendt. 150. §-a úgy hangzik, mintha megengedtetné a szerzőt 3 év alatt megtámadni, de e szabály csupán azon esetben áll, ha a szerző tulajdonát a támadás ellen pusztán az elbirtoklás czimével kívánná védeni s nem támaszkodhatik más érvényes szerzési czimre; de ha például adásvévesi szerződést képes fölmutatni a szerző hivatkozással az ált. polg. törv. könyv. 441. 329. 321 §§-aira s a 367 §-ból vont analógiára — bárki ellen is megvédeheti birtokát — a telekkönyvben kívüli birtokjogot igénylőre nézve, pusztán az elárusító ellen maradván fenn a kártalanítási kereset.

Továbbá: ha a ténylegesség a t. könyvek behozatala óta változott ugyan, de t. könyvileg kitüntetve nem lett, e tényleges birtokos e kérdéses ingatlanra vonatkozólag

még az első telekkönyvi tulajdonos ellenében sem követelhet tulajdonjogot, ha csak a birtoktelekkönyvi átvétele bizonyos későbbi időhöz kötve, vagy a felek az átvevőtel tekintetében másként nem intézkedtek.

Az ált. polg. tk. 1062. §-a szerint az eladó, ha az elárusított tulajdon a vevő által azonnal, vagy a szerződésileg kikötött időben át nem vétetik, jogosítva van az át nem vétel indokából a dolog későbbi átadását megtagadni, mi más szavakkal annyit tesz, hogy az átvétel — ingatlanoknál t. könyvi beiktatás — elmulasztása adásvévesi szerződést megerősít a szerzett tulajdonhoz jogot vitassá teszi, s az 1053. §. alapján, a még mindig tulajdoni joggal bíró telekkönyvi birtokosattól annál inkább jogosítva van visszalépni, mivel ugyancsak e §. szerint, az adásvévesiügylet csupán az átadás után tekinthető valóban teljesedésbe mentek.

(Vége köv.)

Jogi észrevétel

a törvénykezési rendtartás végrehajtási részéből.

Törvénykezési rendtartásunk ismert hiányossága — számos esetekben vita s eltérő nézetekre ad alkalmat, de sőt igen sok esetben azon bonyolultságot idézi elő, mely a bíróságoknak egymás közti huzalkodására egyfelől — egy másfelől a hitelezőnek, e tekintetből késedelemért hátrányaira is vezet, mire nézve egy ily a többek közül felteendő jogkérdésünkhöz előzetesen álljon e példa:

A. követel jogérvényes ítélet alapján B-től 100 frt.

B. lakása helye változó, azonban rendes fizetését kapja p. o. a kolozsvári vámhivataltól ugyanott székelő elöljárósága után havonként.

Kérdésé válik: „Alperes tartozkodási helyének, vagy Kolozsvárnak bírósága keresendő-e meg a végrehajtás foganosítására, a végrehajtást elrendelő bíróság által?

Nézetem szerint: illetékes bíróság a végrehajtás foganosítására azon hely bírósága, — hol a kiadandó tárgy, mint lefoglalandó létezik, — s így azon, — és nem alperes tartozkodási hely bírósága keresendő meg a végrehajtást elrendelő bíróságtól.

Fölkértem az érdeklődők nézeteik kifejtésére. — miután e tekintetben a tkr. semmi határozott rendelkezést nem foglal, és e hiány határozott nézet különbség tárgyát képezi.*)

Ügyvéd Szabó József.

*) Ez eset a felhozott példa által nagyon is világossá válik s a polg. törv. rendt. 336 §-aira tekintettel, semmi kétség sem maradhat fenn az iránt, miként a végrehajtás foganosítására jelen esetben a kolozsvári vagy is azon bíróságnak kell hivatva lennie, hol a végrehajtás tárgya — vagy is alperes fizetése létezik.

Igaz, hogy perrendtartásunk e konkrét esetre nézve határozottan nem rendelkezik, — de sem fösztanilag, sem a végrehajtási jogelvekkel nem tartjuk összeegyeztethetőnek azt, hogy egy a 346. §-ában írt bíróság által elrendelt végrehajtás előbb alperes tartozkodási helye — azután pedig azon bírósághoz vándoroljon melynek illetősége alá az executum tartozik; az ilyeszerű — a 350. és 355. §-okban kimondott elvekkal ellentéző eljárás a végrehajtás késleltetése, sigen gyakran meghiusítására szolgáltatna alkalmat.

TÁRCSA.

Az ivóvízről.

(Folytatás)

Az ivóvíz harmadik forrásul tekinthetjük, a természetes források és kutak után, az artézi kutakat.

Tudva van, hogy a víz a földben folytonosan lefelé hatol és hogy végtelen mélységekbe hatolását csak oly földanyag akadályozza, a melyeken át tovább nem szivároghat, ilyenek pl. az anyag és márga. Ha a víz a föld bennsősében anyag- vagy márga-rétegekre talál, szivárgásában ezen rétegek irányát követi; ha ezen rétegek hajlottakkor a rajtokmeggyült víz földalatti folyót alkot ha teknő képeznek, e fekvés földalatti vizgyűlvény előállítására ad alkalmat, s e vizgyűlvényig, — ha igen mélyen nem fekszik el lehet furni. Ha az ily forráson víz buzog ki, az így támadt mesterséges forrást artézi kutnak nevezik. Neve onnan ered, hogy Artois grófságban 1126-ban kezdettek ily uton forrásvizhez jutni. Különböző találmány is, mint annyi más, a chinaiak érdeme, a kik bámulatra méltó kitartás- és ügyességgel még 2000 lábnyinál is mélyebb furlyukakat állítanak elő, főleg azon célból, hogy ily uton sőt nyerjenek. Nálunk Európában is a legmélyebb ilyenmü kutakat a földalati kőszótelepek zégett furlyak, hogy így a víz által oldott állapotban hozassák föl a természetnek e drága, de különben mély telepében más uton elérhetetlen kincsét. Az eddigelő is, mert ilyenmü legmélyebb furlyuk 2144 láb mélységű. Habár a földalatti mélységekben mindenütt van víz, még sem lehet

akár hol artézi kutat furni és ez uton vizet nyerni. E célra még bizonyos feltételek kellenek. A földalatti gyűlvény vize ugyanis, a hová befertünk, csak akkor emelkedik föl, ha mesterséges csatornája, a furlyuk a természetes vizerekkel a mélyben úgy közlekedik, hogy felső végén nyílása mélyebben fekszik, mint ama vízvezető erek legmagasabb helyei. Ezen esetben, a közlekedő csövek törvénye szerint, melyre egyszer már fennebb is bivatkoztunk, a viznek a talaj felszínén felül kell jönnie a furlyukból, sőt u. n. szökőkutat alkotnia. Felszökési magassága egyfelől, másfelől a furlyuk szélességtől furlyuk és a csatorna első végei magassága közti különbségtől fog függni. Ezen furlyuk kivitele a technika legnehezebb, legtöbb türelmet és időt igénylő feladataihoz tartozik. Mert ha meggondoljuk, hogy minden lábbal mélyebben a munka mindegyre fáradságosabb, hogy a mélységbe belátni nem lehet, s hogy ha valami előre nem látott esemény áll be, pl. a furó eltörik, egyedüli segély az ember érző tehetsége, midőn nem ritkán 1000 láb hosszú eszközöket is épen úgy kell a tört darabok kihuzására használni, mint a sebészek zondáját, hogy csak tapogatózva lehet fölfedezni, hogy a furó eltört darabjai hogyan fekszenek, vannak e kövek köztük vagy nem, stb. — ha továbbá meggondoljuk, hogy a furlyuk is csak nagyon szűk, legfennebb 1/2 láb átmérőjű lehet, könnyű lesz átlátunk, mily és mennyi nehézséggel kell küzdeni az artézi kutak furásánál.

Erre nézve igen érdekes például szolgálhat két artézi kut furási vállalata. Párisban Azélsőt a grenellei-i vágósia mellett 1833, novemberében kezdték meg és a munka 1841. február végéig tartott. Arago, e század elejének hírneves természetbuvára, a talaj földtani megvizsgálására támaszkodva — melyből t. i. a mélyebb viz-

tetni — széles tudománya tekintélyével állott jót a vállalat sikeréért, melyben a földolog abból állott, hogy a mint ő tanácsolta, az egész Páris alatt jelentékeny mélységben fekvő kréta-képletet átfurják és a vizet azon rétegeken ériék el, melyek Troges-nél, Páristól 16 g mért földnyire, jönek fölszínre és innen kezdve teknő alakulag mélyen vonulnak el alatta. Arago maga is leírta e nagyszerű vállalatot, föltüntette annak roppant nehéz leegítés egy szermind azon nagy érdeklődést is, melyet iránta az akkori napi sajtó részint oktalán meg támadásaival, részint jogtalan gúcyáival ökleltett 1834-ben a furó 7 darabba tört, s 3 havi időbe került, míg fölhozhatták 1837-ben egy kötél elszakadt s egy kanál melylyel a megfúrt földet szokták kivenni, behullott, és e csekélynek látszó akadály 14 hayikésedelmet okozott csak ezután folytathott tovább a munkát. A pénzkészlet is elfogyott s a vizet még sem érték el. A sajtóban ekkor valódi zivatar támadott a vállalat ellen, de Arago megtámadtatások daczára is kivitte, hogy folytassák a kufurást. Végre is 1841. február 25-én 1677 lábnyi mélységből a kanál valami zöldes és nagyon sok anyagot tartalmazó fővényt hozott ki. A további munkát másnap ugyanily anyagos fővényt eredményezett, s a kanál könnyen hatolt be 1 1/2 lábnyira. „Hirtelen nagy lökést éreztek a lovak, melyeket a furó forgatására alkalmaztak volt, s e lökést folytatolag a furó minden erőfeszítés nélkül forgott. A furó eltört, vagy pedig vizünk van, kiáltá a kormányzó mérnök. Erre nem sok vártatva éles fűtyölés hallzott, s a rég várt viz nagy erővel buzogott ki a földből.” És ez artézi kut attól kezdve minden minútában 10 veder vizet adott.

(Folyt köv.)

Mi hir külföldön?

Ezen intézeteknek van testgyakorló helyiségük is berendezve. Nyárára künn a szabadban. Téltre pedig benn egy teremben. Mind két helyen eléggé van gondoskodva arról, hogy a növendékek testgyakorlás alatt magukat meg ne uthessék, a mennyiben mind a szabadban, mind a teremben a talaj apróra vagdalt tölgyfa héjjal van be-terítve arasznyira vastagságra.

Hogy az illetők a testgyakorlat tanítására ezen tölgyfa forgácsos talaj behintést észszerűnek látták, én elhiszem, hanem hogy én nem tartom annak és miért nem? azt meg mondom. Minthogy az anyag olyan, a mi rothadásnak, tehát felbomlásnak van kitéve, még ha soha semmi nedvesség nem érne is egyéb, csak a mi a földből kipárológ, úgy is kapna annyi nedvességet, hogy a penész kifejlődjék, rothadás aljon elő és a levegőt megrontsa. Mi tényleg így áll a fedőtalatt lévő téli testgyakorló teremben. De hát ha azt még eső is veri, a melegséggel árasztó nap megsüti, mennyivel nagyobb mértékben történik a rothadás, felbomlás és rozslévegő előállítás a növendékek kárára. Ottlétemben én magam megbojgattam ezen leterített tölgyfaforgácsokat mind a szabadban, mind benn a teremben; de bizony penészesek és nehéz szaguk voltak azok. már akkor is annyira, hogy én nem igen örömet szerettem volna bennük soká ügrándozgatni. Ezt a módszert a testgyakorló helyiségek berendezésénél nem is ajánlom senkinek. Ha nincs módunk ahhoz, hogy mint Lipcsében, töltött dűnyhát tegyünk peszterkedő növendékeink alá, tegyünk tiszta kavicsalán fótyót, mert ez legalább nem rontja meg a levegőt körülöttünk, és puhaságra is bizonyosan van olyan cél-szerű, mint az apróra tört tölgyfa héjja.

Ezután a Grünthorgassában látogattam meg egy polgári fiu- és leányiskolát. Mindkettő népiskola volt. Most vannak átalakítva polgári iskolákká. Mindkét nemű iskolánál meg vannak az előkészítő elemi iskolák. Ezek is idővel ki fognak nőni az oktatási törvényrendeletének megfelelő számú osztályokká. Jelen létemben mind a fiúiskolánál, mivel a leányiskolánál 6—6 osztály volt berendezve, 4—4 elemi és 2—2 polgári iskolai osztály. A fiúiskola fog szaporodni még 4 osztályllyal, a leányiskola pedig 2-vel.

Berendezésük hasonló az előbbiekhöz. Iskolai butorzatok olyanok, mint a fentebb leírtaknál. Tanszerekkel meglehetősen el vannak látva. A leány polgári iskola könyvtékája gyarapítására többen magánosok is tettek pénzbeli adakozásokat, mikkel részint tan-, részint olvasókönyvek vásároltattak. Ezeken kívül tudomással bírtam helytt arról, hogy Bécsben még több polgári iskola is van. De minthogy a látottaknál mindenütt a most alakulást és kezdetlegességet látam, s épen ebből kifolyólag hasonló tanszereket, berendezést és hasonló hiányokat; nem tartottam szükségesnek kitűzött céloimra több polgári iskolát Bécsben meglátogatni.

Tekintve már most általában a bécsi polgári iskolákat azt mondhatom, hogyha vannak is még hiányok az egyes iskoláknál a felszerelésekre nézve de az irány, a melyen indultak igen helyes és észszerű. Fennebb említém, hogy polgári iskolák mindenütt elemi előkészületi iskolákkal vannak egybekötve. Azt is igen, hogy a fiu polgári iskolák mellett leány polgári iskolák is léteznek és pedig ezek is összekötve előkészületi elemi iskolákkal. Tehát a biradalom fővárossában nem csak egyik, hanem mindkét nemű növendékek neveléséről helyes irányban van gondoskodva. Mindkét neműli növendéknek nevelést törekednek adni. Nem úgy, mint kedves hazánkban igen sok helyt, hogy míg a fiuk növeléséről gondoskodnak, addig a szegény leánygyermekekre alig fordítanak annyi gondot, hogy legalább bár olvasni megtanuljanak. Nem hordom fel a szegényebb helyiségeket hisz, azokban egyáltalában a szegény leány gyermek csaknem minden tanulása nélkül nő fel; ha nem, hogy még a tehetősebb helyiségekben is, például városunkban, ha a szülőknek módjukban nincs házi nevelőt tartani, hogy mily kevés gondot fordítanak a leánygyermek nevelésére, az valóban megfoghatatlan. Sőt a hol van is rólla némileg gondoskodva, ott is még mindig csak a régi szerkezetű felekezeti befolyás alatt lévő elemi iskolákat látjuk. De hogy vagy egy jól felszerelt leány polgári iskoláról gondoskodva lenne még az, nálunk a módosabb városunkban is csak a kegyes óhajások közé tartozik. Nézzük meg csak a bécsieket, ők leánygyermeküket is úgy épentőrekesznek neveltetni. mint fiaikat. És hogy a nevelés észszerű legyen és minden szegény polgár gyermeke benne részt vehessen iskoláikat úgy rennezték be, hogy azokban az elemi oktatásban is részt vehessen; és innen fokozatosan menne a polgári iskolákban sikerrel haladhasson. Nálunk polgári iskolák, ha vannak is imitt amott a fiuk számára legalább épen e tekintetben vannak elfetve és hibásan beállítva azok is.

(Folyt. köv.)

— Franciaország. „Napok jőnek, napok mennek, de a sűrű homály, mely a francia ügyek alakulását fedi, mind csak nem mulik. Egyik hírszerint Salzburgban megegyeztek volna, hogy a nemzetgyűlés többsége feltétel nélkül proklamálja a monarchiát, azon monarchiát, melytől a sok szép között egyik ultramontan lap így ír: „Franciaország van kiszemelve a keresztyén monarchiának visszaállítására, minden katolikus elveivel egyetemben, s nagy Németországot ez adja vissza nagy keresztyén uralkodójának. Isten, a szent egyház, haza és király visszanyerik sorrendben jogaikat. A haza és király alá rendeltetik az egyháznak, mint volt Nagy Károly idejében. A népek újból élnek és munkálkodnak a „Syllabus elvei szerint.“ Auch eine schöne Gegenstand!

E hírrel szemben a köztársaságiak, Thiersel elődén folytonos munkásságot fejtenek ki, s mult számunkban említett diadalaik által is felvillanyozva, buzgalommal támogatják agg vezérük működését, s bizonyosnak tartják részükre a többséget.

— Spanyolországban is rosszul áll a királyság ügye. A trónkövetelő zászlóját legügyesebb vezérei hagyják oda, s Lizzagarát is már csak az imádság tartja táborában.

— Olaszországban is rosszul áll a király között létező, eléggé feszült viszonyt Broglie herceg jónak látta kevésbé enyhíteni: kijelentvén, hogy a francia szélső jobboldaliak nyelvése az olaszok ellen, egyáltalán nem találkozik a kormány tetszésével, s e tekintetben a Broglie kormánya pontról pontra Thiers nyomdokain halad. Azonban ezen ukeletű barátságos nyilatkozatot az olaszok meglehetősen tartzkodólag fogadják. Romából újólag megerősítik a hírt, hogy a pápa vaticáni szálásából kiköltözni teljes életében nem fog. — Nem nagy dilatiót kér az öreg ur.

— A német császár és pápa között közelebből véghez ment levélváltás élénken foglalkoztatja, különösen a német és angol sajtót. Egyik tekintélyes német lap így szól: „a császár és pápa közötti levélváltás itt mindenütt nagy benyomást gyakorolt, mely egyfelől a pápai levél hangjának, szerfelett neveltséges voltában, másfelől azon dicséretben áll, melyben a pápai boldóságok felett magasan álló királyi iratot illetik. Berlinben, hol a nép, már évszázadoktól fogva hozzá szokott a pápát humorisztikus személyiségnek tekinteni, most nem így köszöntik egymást: „hogy van?“ hanem így: „mit mond a pápához?“ Valamennyi német lap a humor hangján fogadja a vaticáni levelet, melylyel valóban fájdalmas csapást mért a pápa a kath. egyházra. A „Times“ egyebek között mondja: „Valóban nem könnyen lehet levelet képzelni, mely a keresztyéni szeretet álarcza alatt annyi elviselhetetlen sértést foglalna magában, mint IX. Piusé.“ Végül így szól, „a pápaság közös ellenség, mely ellen az összes európai hatalmaknak sorompóba kell lépni.“

Mi hir városunkban?

— Az utolsó próbaprédikáció mult vasárnap folyt le. Vas Tamás m.-bándi pap, igen szépen kidolgozott és jól elszónokolt prédikációval mutatta be magát közönségünknek. Ezzel a pályázók mindnyájan bemutatván magukat, a választás következik, melyre nézve igen óhajtanók, hogy minden politikai pártkérdésen fölülemelkedve, városunk összes polgárságának meglegedésére üssön ki.

— Beküldetett szerkesztőségünkhez Aigner Lajos kiadó könyvtárusnál megjelent „Alkotmányos naptár“ 1874. évre; ára 40 kr.

— Kőcel asszony, állítólag az ausztriai és orosz császári udvarok híres színművésznője, Bécs felé utaztában városunkat is útba ejté, s előadásokat szándékozik tartani. Előleges dicsérlettel nem halmozhatjuk el, mert nemcsak előttünk, de alkalmasint városunk egész közönsége előtt is ismeretlenek e művésznő érdemei és tehetségei, azonban felhívjuk közönségünket, s figyelmeztetjük ez újabb alkalomra az unaloműzés ellen, remélvén, hogy e művésznőről általunk hallott dicséretnek nem csak puszta, valótlan állítások.

— A vig szüretnek reményét a tegnap reggel beállott országos eső szétáztatá s a helyett a hó szüretnek reményét hozta el. Az elsővel szívesen megmaradtunk volna, de a másodiktól — úgy a mint Jupiter pluviusz értelmezi — szívesen menekülnénk.

— Városi első dalárdánk a jövő hó elején tartandó ref. egyházi naggyűlés isteni tiszteleteire már ne-

hány hét óta készül. Örömmel tapasztaljuk, hogy dalárdánk minden adandó alkalommal életjelt ad magáról dicséretre méltó működésével. Ohajtva várjuk, hogy a tervben lévő egyházi — zeneegylet is megalakuljon a zenekör majd dalárdánkkal egyesült erővel működve, előre hisszük, hogy sok műfelvezetben fogja közönségünket részesíteni.

— Lapunk bezártával vesszük a szomorú hírt, hogy városunk és vidékünk köztisztelet- és szeretetben állott derék alorvosa: Topler József tegnap este 6 órakor meghalt. Béke poraira!

— A japáni társulat gymnastikai előadásait szép közönség látogatta. Mutatványaik a testgyakorlatnak minden ágában és részleteiben, főleg az egyensúlyozásban, rendkívüli gyakorlatukról tanuskodnak, — leguehezebb mutatványaikat oly könnyedséggel adják, hogy a szemlélőt ritkán háborgatja élvezetében ama tartózkodó félelem, mely ilyenmő előadásoknál nem szokott elmaradni.

— Hymen. Diószegi Gyula udvarfalvi birtokos e hó 18-án tartá esküvőjét Antal Róza kisasszonnyal városi árvasszéki elnök Antal Ferencz bájos leányával.

— Nemesak az amerikai prairieknak és alföldi rónáinknak, hanem a mi városunknak is vannak homokbuczkái. A Szentmiklós-utca felső részében — isten tudja mióta összegyűjtött és már jó formán szilárdodá tapadt — sár, por és szeméthyűtemények szépen rendezett sorban, rendületlen szilárdsággal és állandóan dicsérik rendőrségünknek kitartó elnézését, — mit azonban, — ha mi is igen elnézők nem akarunk maradni — hanyagságnak kell, hogy nevezzünk.

— (Beküldetett.) A t. ügyvéd urak figyelmét fölhívjuk a maros-vásárhelyi ev. ref. főtanodai nyomdában közelebből kiállított **Telekkönyvi átkezelési kérvényekre** s azoknak felzetelre; koncza egyiknek, úgy mint a másiknak 50 kr; megrendelhetők főtanodai nyomdász Imreh Sándornál, ki azokat távolabbi helyekre is postai utánvétellel azonnal megküldi. Ugyanott kaphatók ügyvédi meghatalmazások is, melyeknek koncza szintén 50 kr.

Dürüczkölő.

A szerencsétlen Mária Antónia kedveencz mulató helye a kis Trianon eddigi szerénységéből kilépve, feszült érdekeltség központjává lett. A törvényszéki nagy dráma, melyben Bazaine a hős, teljes folyamában van. A vádszerint ő okozta az egész verességet. Nem csak Metzben követett el szándékosan nagy hibákat, hanem ő az oka még a szedani vésznek is. Nem szándékunk az ügy érdeméhez szólni ezuttal; a per edigid folyamából meggyőződünk ugyan, hogy a tábornagy véghetetlen sokat vétkezett, azonban, hogy a folytonos szerencsétlenségnek egyedül egy maga lett vagy lehetett volna oka, ez nem fér fejünkbe. A zsidóknak, míg nem himlettek volt el az egész földön, az a vallásos szokásuk volt, hogy bizonyos ünnepeken a nép bűneit kecskéakra rakták, melyet aztán világga kergettek. Ugy hiszük, nem tévedünk, midőn a zsidók eregi szokását, mely utolsó okát az emberi természet gyarlóságában találja, véljük nyilatkozni minden a Bazainéhoz hasonló perben. A francziák most Bazainera akarják rakni egy százados bűneik egész súlyát, mint rakták volt mások annak idejében Benedek mez Gyulára sat., hogy maguk tisztának tünjenek fel. Pedig a pápai hatalom nem egyedül VIII. Bonifácus erőszakoskodása miatt dőlt meg; a tele pohárból nem csak az utolsó csepp miatt csordul ki a víz, épen akkora része van ebben az elsőnek, tizediknek, mint az utolsóinak. Mégis csak sok nem úgy halad, miként kéne a nap alatt!

* * *

Egy újabb adattal szolgálhatunk iskolaszékünk törvénytisztelteiről. Az iskolatörvény meghatározza: hogy a polgári iskola az iskolaszék gyűlésein tanítóinak egy tagjával képviseltesse magát, a kit a tanítók közegyetértéssel választanak maguk közül. Az iskolaszék a helyett, hogy megrendelné, miszerint választásnak maguk közül képviselőt, s azt jelentsék be: kiküldi két tagját azon útasítással, hogy megtagogatván a tanító urak koponyáját, azt, a kinél a békülékenység hajlamának organuma legnagyobb mértékben van kifejlődve, választák meg és stante pede installálják képviselőnek; hiszen erről föltehető, hogy kevés vizet fog a gyűléseken za-

varni. A két phrenolog kiszállott, a képviselőt megválasztotta s egyszersmind installálta. Szép tudomány az a phrenologia; hanem az nem szép, hogy iskolaszékünk, még az ily kis dolgokban sem tartja szükségesnek magát a törvény rendeleteihez szabni.

A Bethlen-főtanoda üresedésbe jött tanári állomásainak betöltésére — hír szerint — az egyik párt a nyár folytán hegedű-szónál kovácsolta a votumokat. Ha biztos adatoknak jutunk tudomására: még visszatérünk e czigánymesterségre.

Nemcsak a francia financiajának, hanem városi pénztárunknak is meg van sajtoló Bismarkja. A mi Bismarkunk is akkora sarcot vetett városi közönségünkre, hogy ugyancsak izzadhatunk, míg számára kiteremthetjük a frankokat. A francziák Bazainet és III. Napoleont teszik a nagy vereségért felelőssé. Vajjon nálunk kik lesznek a nagy bis-markos veszedelem bűnbakjai?

Bécsi tőzsdei árkelet

(Okt. 20.)

5% metallique	68.35
5% nemz. államkölcsön	72.65
1860. államkötvény	100.25
Bankrészvény	950.—
Hitelrészvény	216.45
London	112.85
Ezüst	107.40
Arany	5.45
Napoleon arany	9.05
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	73.—
" " " temesi	72.50
" " " erdélyi	71.—
" " " horvát-slavon	75.—

Felelős szerkesztő MENTOVICH FERENCZ.

Főmunkatárs és a jogirész vezetője: Kuti Albert.

Hirdetmények.

(86) (1-1) Komoly felhívás

minden barátjához a rendszeres lottójátéknak, hogy ne késsenek bizalommal fordulni mennyiségtani tanér **Orlice R.** urhoz, ki is legújabb lottójáték-lajstromát **ingyen és bérmentve** küldi meg, s tudakozódásokra rögtön felel. Sok ezer köszönet és elismerés bizonyítja legjobban ezen kitűnő mennyiségtani tanárnak gyakorlott módszerét, mi is ajánlhatjuk olvasóinknak, hogy **Orlice R. tanárnak Berlinben, Wilhelmstrasse 125. sz. alatt** mielőbb keressék fel tanácsért. S. K.

3-3

(84)

Szent-Háromságon 100 szekér széna, akár készpénzen eladandó, akár kitelelésre szarvasmarha vagy juhnyáj fogadható fel reá. Bővebb értesítést ad itt helyt Sánta Károly ur a régi-baromvásár-utcában.

(10)

49-52

Galéne-befecskendezés.

Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt minden hugycső-kifolyást, úgy most keletkezőt, valamint kifejeletet és egészen idültet.

Központi főraktár az osztrák-magyar birodalom számára:

Maager Vilmos, Bécs,

Bäckerstrasse 12. szám

Ára használati utasítással: 3 frt 70 kr. Pesten TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél

(85)

Hirdetés.

Az „Erdélyi kereskedelmi- és Hitelbank“ Alsó-Rákos és Mátéfalvi uradalmának gazdasági részét 1874. január 1-től kezdve egy kellő biztosítékot nyújtó és megszabott beszolgáltatás (fix adminisztratio) iránt magát kötelező gazdatiszt által, esetleg haszonbérbeadás útján szándékozáva kezelni, felhivatk mindazok, kik erre vállalkozni kívánnak, alólírt bank titkáranál — hol a vonatkozó feltételek megtekinthetők — folyó év november 15-ig jelentkezni.

Maros-Vásárhelyt, 1873. október 14.

Erdélyi kereskedelmi- és Hitelbank,

(80)

Legújabb törvénykezési és gazdasági munkák.

Kaphatók Wittich J. könyvkereskedésében Maros-Vásárhelyt.

Adótörvények és szabályok gyűjteménye,

községek s különösen jegyzők számára irta: Till Antal ára 1 frt 20 kr.

A Telekkönyvi Rendtartás.

és az erre vonatkozó törvények és rendeletek magyarázata tekintettel Erdélyre irta Zilinszky Imre. Ára 2 frt 40 kr.

Az új szolgabírói hivatal.

kézikönyve

megyei tisztviselők, ügyvédek, jegyzők, és községi előljárók használatára. Ára 2 frt,

Birtokrendezési eljárás

az ország erdélyi részében ára 40 kr.

Kolozsmegye-gyalui egyesbirája által

a községi előljáróságok részére kiadott

UTASÍTÁS

községi bíróságokhoz utasított ügyek tárgyalása és kezelése tárgybani.

mintákkal,

Ára 20 kr. — Postánküldve 26 kr.

Törvényezik a községek rendezéséről Ára 40 kr.

1873-ik évi országgyűlési törv. czikkek 1-ső füzet 50 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legújabb bírósági felosztása, ára 1 frt 20 kr.

Függelék a köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodású bíróságok rendezésére vonatkozó törvények és k. ministeri rendeletek gyűjteménye. Egybeillesztette Szeniczai Gusztáv, ára 70 kr.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve, a mostani viszonyokhoz alkalmazva. Irtá: Galgóczi Károly.

I. rész általános földmívelés, ára 80 kr.

II. rész az állattenyésztés, ára 80 kr.

Kertészet kézikönyve, utasítás a konyha kertészet, virágművelés és gyümölcs tenyésztés körében, a legújabb kútfők után, irták Galgóczi K. és Farkas M. 80 kr.

Magyar méhészkönyv. vagy utasítás a sikeres méh tenyésztésre. Irtá: dr. Farkas Mihály. 50 kr.

Ügyes Mari, a kis konyhakertész, oktatás a zöldségtermesztésben, 50 kr.

Juhtenyésztés és gyapjuismeret, a juhbetegségek ismeretével és gyógyításmódjával, 50 kr.

Gyakorlati és elméleti sertés tenyésztés. A magyar gazda közönség használatára: Irták: Dely Mátyas és Mihály. 50 kr.

Apró majorság, vagy a baromfi-tenyésztés czélszerű módja számos fametszettel. 50 kr.

A boglyár gyümölcsök, u. m. ribizke, köszméte (egres), málna, szeder, eper, borbolya, afonya, boroka, szőlő, füge és granát alma, czélszerű és jövedelmező termesztése. Különös tekintettel a szőlőlugas művelésre. 50 kr.

A dinnye tenyésztés foglalatja és a legjelesebb honi és külföldi csemege fajok ismertetése, irta Dr. Farkas Mihály számos ábrával, ára 50 kr.

A fatenyésztés, olvasókönyv népiskolák használatára. irta: Lukács Sándor, ára 40 kr.

12-*

Az új bélyeg- és illetéki törvény, a miniszteri utasításokkal, ára 40 kr.

1872-ik Törvények gyűjteménye. Hivatalos 8-adét kiadás 1 frt 20 kr, zsebkadás 1 frt 20 kr.

Magyarországban és Erdélyben hatályban lévő egyenes adókra, ezek kivételére és behajtására vonatkozó törvények, s szokások gyűjteménye. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 1 frt 60 kr.

A bélyeg- és jogilletékek, valamint a bélyegdíjak iránti törvény és szabályok legújabb szerkezete. Összeszedte Szeniczai Gusztáv. Ára 2 frt.

Törvény és községek rendezéséről. Magyar ázó jegyzetekkel. Nyolczadrét-kiadás. Ára 1 példánynak 40 kr.

Telekkönyvi oktató.

Irtá Ürmösy Boldizsár Ferencz.

2-ik javított kiadás. Ára 80 kr.

Községi Kalauz

vezérkönyv község- és körjegyzők, községbirák, előljárók, s képviselők használatára.

Számos jegyzetekkel és gyakorlati irománypéldákkal, 2-ik a legújabb rendeletekkel bővített kiadás.

Irtá: Tóth Lajos. Ára 4 frt.

Magyar Önügyvéd,

gyakorlati tanácsadó és utmutató a polgári életben előforduló jogügyletek elintézésére, jogügyleteken tárgyazó okiratok és beadványok magyar és német szövegű iromány példával ellátva, minden osztálybeliek használatára. Ára 2 frt 40 kr.

Irtá. Tóth Lajos.

Községi közigazgatás, vagyonkezelés és számadások kézikönyve

Irtá: Till Antal.

2-ik javított kiadás.

Ára 2 frt 50 kr.

A m. k. belügyminisztértől, a jegyzői szigorlatra készülőknek ajánlva.

Gazdasági létenyésztés, pályamű, irta: Tompa Béla, számos ábrával, ára 1 frt.

Az ügyes szakácsnő, legegyszerűbben leírt főzés-mesterség közöposztályu magyar konyhák számára 40 kr.

Legújabb és megpróbáltatott magyar szakácskönyv, utmutató 1044 legjobb ízű étel főzésért Irtá. Németh Zsuzsa. 80 kr.

Állatgyógyászat, hasznos házi állataink betegségeinek megismertetése és gyógyítása. Irták: Eissenmayer és Göbel, 80 kr.

Kalauz a gyümölcsfa ültetés és nyelés körül. Irtá: Kovács Zs. Ára 1 frt.

A trágyakezelés, népszerű kézikönyve. Irtá Konecsey Kálmán. Ára 50 kr.

A váltógazdaság, vagy az okszerű mezőgazdaszat és falusi háztartás alapelvei. Koszoruzott pályamű. Irtá: Mártonffy Zsigmond: 1 frt.

Gazdasági kis tükrő a falusi ifjuság számára tandij és olvasó könyvül. Ára 50 kr.

A szarvasmarha, ennek fajta és külemtana, fogisméje, tenyésztése, takarmányozása, hizlalása stb. stb. betegségei és gyógyításuk. Irtá: Engelbrecht Károly. Számos eredeti ábrával, 3 fr.

Általános baromrovoszlási könyv. Irtá: Dr. Wágenfeld. 81 külön ábrával. Ára 2 forint 60 krajczár.

Koronás szőlőművelés, Irtá Báthi Gábor, ábrákkal 30 kr.

Nyomtatva Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt, az ev. ref. főiskola gyorsajtaján 1873.